

Keltatäplähiipijä

Gulfläckig glanssmygare
Carterocephalus palaemon

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Keltatäplähiipijä on pieni paksupääperhonen, jonka siipiväli on 23–30 mm. Koiraan ja naaraan ruskeat siivet ovat keltatäpläiset; etusiivessä tummat siipisuonet jakavat keltaiset laikut osiin. Lähisukuisella mustatäplähiipijällä (*Carterocephalus silvicola*) keltaiset alueet ovat yhtenäisempiä ja laajempia, varsinkin koiraalla. Lajikaksikosta keltatäplähiipijä on hieman pienempi ja perhonen näyttää myös lennossa ruskeammalta.

Elinympäristö ja levinneisyys

Keltatäplähiipijä elää kosteilla ja rehevillä niityillä ja jokivarsien rantaniityillä, pientareilla, metsänreunoilla ja metsäpolkujen varsilla sekä hakkuuaukioilla. Perhoset harhautuvat harvoin elinympäristönsä ulkopuolelle. Laji lentää pääasiassa kesäkuussa, pohjoisessa vielä heinäkuun alkupuoliskolla. Toukka elää heinäkasveilla (Poaceae). Keltatäplähiipijä esiintyy melko harvinaisena ja paikoittaisesti koko maassa lukuun ottamatta pohjoisinta Lappia ja eteläisintä Suomea, missä se on voimakkaasti harvinaistunut ja kadonnut laajoilta alueilta. Lajin vahvimmat elinalueet ovat maan keskivaiheilla Keski-Pohjanmaalta Pohjois-Pohjanmaalle ja Kainuusta Koillismaalle.

Nykytila ja uhkatekijät

Keltatäplähiipijän esiintymisen painopiste on siirtynyt selvästi pohjoiseen. Laji on harvinaistunut etenkin ilmaston lämpenemisen sekä metsien uudistamis- ja hoitotoimien vuoksi. Keltatäplähiipijälle sopivia kosteita niittyjä uhkaa umpeenkasvu ja toisaalta liian voimakkaat metsänkäsittelytoimet, kuten metsitys.

Hoitosuositukset

Keltatäplähiipijän elinympäristöt tulisi säilyttää riittävän avoimina. Laji hyötyy varjostavan puuston poistosta ja metsittyneiden niittyjen raivauksesta. Lajin elinympäristöt tulisi jättää metsittämisen ulkopuolelle. Keltatäplähiipijän asuttamia metsiä tulisi hoitaa jatkuvan kasvatuksen periaatteella, suosien pienaukkohakkuuta. Keltatäplähiipijä esiintyy puustoisilla perinneympäristöillä, joiden vapaaehtoiseen suojeleluun ja luonnonhoitotoimiin on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Rassi, P., Alanen, A., Kemppainen, E., Vickholm, M. & Väisänen, R. 1985. Uhanalaisten eläinten ja kasvien suojelutoimikunnan mietintö. Osa II Suomen uhanalaiset eläimet. Komiteamietintö 1985:43, Ympäristöministeriö, Helsinki. 466 s.
- Silvonen, K., Top-Jensen, M. & Fibiger, M. 2014. Suomen päivä- ja yöperhoset – maastokäsikirja (A field guide to the butterflies and moths of Finland), Oestermarie, 822 s.
- Suomen Lajitietokeskus, keltatäplähiipijä. Saatavilla: <https://laji.fi/taxon/MX.60744>. Viitattu 18.10.2022

Kuva: J. Tyllinen, CC-BY-NC-4.0, [Laji.fi](https://laji.fi)